

"PROLETAREC"
je delavski list
za
misleče čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NO.—ST. 1176.

Entered as second-class matter December 8, 1927, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 27. MARCA (MARCH 27th,) 1930

Published weekly at

3630 W. 26th St.

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list.

LETO—VOL. XXV.

IZGLEDI ZA REORGANIZACIJO UNIJE PREMOGARJEV

RUDARJI HOČEJO VODSTVO KATEREMU BODO LAHKO ZAUPALI

Socialisti podpirajo gibanje, ki mu je dala zamah
springfieldska konvencija U. M. W. of A.

Lewis nadaljuje z "izključevanjem". — Birokracija A. F.
of L. podpira Lewisa. — Štiri premogarske unije

"Stara U. M. W. of A., ki jo je vodil Lewis, je umrla okužena s korupcijo, z nesposobnim vodstvom, zastrupljena z moralno, ki ni vsebovala ne bojevitosti, ne volje za življenje, umrla je, ker so ji krvoseci, ki so kontrolirali njen glavni stan v Indianapolisu, izsrkali ne samo kri, nego tudi mozek iz njene kosti," piše "Illinois Miner". Isti list proglaša, da se je v Springfieldu pojavila prerojena U. M. V., ki ima v sebi vse pogoje za razvijanje ter bojevitost, ki hoče zmago.

U. M. W., ki jo je vzela v zaščito springfieldska konvencija, bo naletela na cvire, kakršnih ni imela še nobena velika ameriška unija. Proti sebi ima korumpirano, toda za intrigantski boj trenirano Lewisovo kasto. Slabih karakterjev je dosti, in Lewis za nje ne bo v stiski. Z Lewisom je birokracija A. F. of L. Njen predsednik Wm. Green, sam bivši premogar, je izigral najlepšo prliko, ki se mu je ponudila v službi predsednika delavske federacije. Imel je priložnost navdati premogarje z upanjem na obnovno organizacijo brez razkolov, toda namesto, da bi sprejel predlog sklicateljev springfieldske konvencije, je šel v Indianapolis na Lewisovo konvencijo in ji izjavil svojo naklonjenost.

Prava konvencija rudarjev

60,000 organiziranih premogarjev je bilo zastopanih na konvenciji v Springfieldu. In tisoče tistih, ki so že bili člani U. M. W., pa so vsled pogubne Lewisove taktike prišli ob unijo, so zrlj z novimi upi v Springfield, pričakuje, da akcija, započeta v Illinoisu, ne bo nadaljevanje stare, ohromele politike Lewisovega režima pod novo firmo.

Na Lewisovi konvenciji v Indianapolisu je bilo zastopanih okrog 26,000 premogarjev. Navduševali so se na komando proti "razkolniškemu gibanju" v Illinoisu in grozili izobčiti vsega, ki ne obudi kesanja.

Konvenciji v Indianapolisu je nekaj delegatov predložilo rezolucijo, s katero naj bi izrekli Lewisu nezaupnico in zahtevala, da odstopi. Bila je glasom poročil soglasno odklonjena. Niti predlagatelji se pod pritiskom Lewisovih odbranov delegatov niso upali glasovati proti diktatorju. Predložene so bile rezolucije, da se mu zniža plača z dvanaest tisoč dolarjev na devet ali sedem, in proporčno tudi drugim odbornikom, toda Lewisova delegacija je "soglasno" zavrgla take "krivčne" predloge in Lewis bo še imel \$12,000 na leto plače, če bodo rudarji še pošljali asesment njegovemu uradu.

Senca springfieldske konvencije

Tudi na konvenciji v Springfieldu ni bilo vse svetlo. Bile so med delegati gošenice, kakršne vzbujajo v Ameriki reakcionarni, politično in moralno korumpirani unionizem. Toda velika večina delegatov je bila prepojena z odločnostjo, da morajo izvojevati preporod unije za vsako ceno.

Kako je mogoče, da je taka konvencija priznala delegatske pravice Farringtonu, vprašajo rudarji, ki smatrajo to njeno dejanje za neizbrisljiv madež. Drugi pojasnjujejo, da so odločevali sentimenti, staro prijateljstvo, in pa, da je bil Farrington pred vstopom v službo kompanije dober bojevni unije. A tudi o tem se mnenja križajo. Odločevalo je tudi zagotovilo, da se Farrington umakne takoj ko mu konvencija s tem, da ga sprejme medse, da zadoščenje njegovemu oblatenemu imenu.

V boju, ki ga imajo rudarji na pragu, se je treba odločiti: S kom.

Z Lewisom ne, je soglasen klic vseh zavednih premogarjev, sploh vseh, ki hočejo čistočo v uniji in dobro rudarjem. Ako ne z Lewisom, morda z National Miners unijo? Tudi za to se ogreva le malo rudarjev. Komunistični eksperimenti z unijami v tej deželi so diskreditirani. Tudi I.-W. W. se hoče utrditi med premogarji. Ali se naj pridružijo nji? Dasi ima povsod kaj pristašev, te ogromna večina proti nji. Ostane še reorganizirana U. M. W., in rudarji zato vprašajoče v njeno glasile "Illinois Miner" in študirajo njen odber.

Naklonjenost progresivcev

Alex Howat ima zaupanje tisočev ameriških premogarjev. Pred seboj ima nalogo voditi zaeno z drugimi člani odbora ameriške premogarje iz močvirja odprte delavnice v boljši razmerni, ki jih more izvojevati le prerojena unija. Podpredsednik je Adolf Germer. Rojen med premogarji, delal je v rovih, se boril proti Lewisu, se izučil v organizacijskih poslih v uniji in kot tajnik socialistične stranke med vojno, ima tudi on zaupanje vseh, kateri so poučeni o njegovem delu. John H. Walker je tajnik-blagajnik reorganizirane U. M. W. Svoječasno je bil socialist, aktivni progresiv, potem se je bodisi pod pritiskom razmer ali po lastnem nagtjanju spremenil v konservativca. On je že dolgo predsednik Illinoiske delavske federacije s plačo \$9,000 na leto. Sprejel je tajništvo v novi U. M. W. in s tem plačo, ki je štiri tisočake nižja kakor sedanja. To ga je dvignilo v očeh delegatov. Izvoljen je bil brez opozicije.

Progresivci temu odboru zaupajo in če se bo naloge zavedal, bo dobil vso njihovo pomoč. Reorganizirana U. M. W. ima priliko, da uvede nov duh — duh idealizma v unijo, in ima priložnost, da zanese gibanje za prerojenje v naprednem duhu v vse večje unije, ki so pridružene A. F. of L.

"DOHENY SPOZNAN NEKRIVIM"

"Zmagali smo," je zaklical v sodni dvorani zagovornik multimilijonarja Edward L. Doheny-ja, ko je dne 22. marca porota v Washingtonu, D. C., kjer se je vrila obravnavana, po eni uri in šestih minutah posvetovanja zaključila, da je Doheny nekriv podkrovjanju.

Doheny je oljni magnat, posestnik mnogih milijonov dolarjev. Ko je bil v Hardingovem kabinetu notranji tajnik Albert B. Fall, mu je Doheny "posodil" sto tisoč dolarjev, Fall pa je izposloval, da je Doheny dobil pravico izrabljati velika vladna oljna polja Elk Hills v Californiji. Če bi se transakcija Dohenyu docela posrečila, bi profitiral več sto milijonov dolarjev, toda škandal je prišel na dan, ko se je na enak način izročilo v izrabljivanju privatnikom tudi znani Tea-pot dome. Po dolgih preiskavah in obravnavah so bile koncesije oljnima kraljevu in Sinclairu odvzete, obravnavne radi podkupovanja pa so se potem vlekle iz leta v leto, kajti milijonarjem v tej deželi, kjer imamo vse enake pravice, ni lahko priti do živega. Doheny je radi podkupovanja prišel pred poroto več let po storjenem prestopku. V obrambi se je zaklinjal, da je Fallu sto tisoč posodil, ker je njegov star prijatelj. Res, da ni zahteval potrdila, ne uknjižbe, ne zahteve izjave. Čemu tudi, ko pa je njegov prijatelj! Seveda, Fall je potem iz prijateljstva posredoval v vladi, da je Doheny dobil v izrabljivanju vladna prirodna bogastva, ampak o tem se je na tej obravnavi jako malo govorilo. Sedem moških in tri žensko so bile v poroti, ki je spoznala Dohenya nekrivim. Možno je, da bo enkrat pozneje Doheny tudi njim dal "posojila" ne da bi zahteval kako uknjižbo ali vso notarsko izjavo. Dokazali so mu, da so njegovi prijatelji, pa jin bo lahko prijateljsko pomagal s "posojili".

Zadeva Dohenya je nov dokaz, kako težko je priti velikim kraljcem zakonov do živega, in kako lahko je poslati v zapor za vse mesecev in let človeka, ki ukrade vrečo krompirja, kračo ali hleb kruha.

EKONOMSKA KRIZA V AVSTRIJI

Izmed vseh držav ima po vojni avstrijska republika največje gospodarske težkočete. Ostale so ji velike tovarne in velemesto Dunaj, zaledje z rudnikami, premogovniki, gozdovi in pota do morja pa so ji bila odvzeta. Zagazila je v velike dolgove, pred bankrotom pa jo je rešila Ilga narodov z mednarodnim posojilom.

Dunaj, ki je izmed vseh mest po vojni najbolj trpel, je rešila propada socialistična administracija, ki upravlja mesto tako vzhorno, da prihajajo tja depuracije iz raznih mest po svetu in studirajo njen delo.

Brezposelnost v Avstriji je velika. Ena četrtnina delavcev je brez zasluga. Samomorov vsled bede je mnogo. Meseč februarja je dobivalo 283,000 delavcev državno podporo za brezposelne.

Tragične slike brezposelnosti se množe

Ne mine dan, da ne bi dnevniki poročali o tragičnih činih — samomorih in umorih iz obupu — oboje posledica brezposelnosti in bede.

O izrednem slučaju so poročali iz North Chicaga. 65-letni Wm. Luedke si je izkopal plitek grob, se vlegel vanj, se pokril z listjem in navlako ter si nato prerazil vrat. Dva dečka, ki sta še igrala in brskala tam okrog, sta našla ta grob, ga odgrinjala in našla v njem človeka. Dasi 27 ur po storjenem činu je bil Luedke še živ. V bolnišnici je povedal, da si je hotel vzeti življenje vsled bede.

ENGLISH

SECTION

in this issue is on

page 7

Na sliki je hiša, ki jo ima Reigh Count na Leona farmi blizu Cary-ja v Illinoisu. Cary je nedaleč od Chicaga. Pravzaprav to, kar vidite na sliki, ni hiša, nego hlev, in Reigh Count je konj, ki ima v svoji kredit že mnogo zmag v konjskih dirkah. Hlev je najmoderneje opremljen in vsej prihaja solnčna luč ves dan. Del strehe je v ta namen iz stekla. Ta hlev, narejen specialno za omenjenega konja, stane več kakor pa povprečen dom, kakršne lastajo delavci.

SENAT ZA CENZURIRANJE KNJIG

Carinska oblast bo odločevala, katere knjige so pojavljivane in katere propagirajo nasilne metode

za strmoglavljenje vlade

Zanimiva debata senatorjev o literaturi

V tednu z dne 17. marca se je vrila v zveznem senatu zanimiva razprava o literaturi. Sledi je radi postave, ki določa, da imajo carinski uradniki pravico zapleniti vsako importirano knjigo, ako jo smatrajo za nezamerno, umazano ali kakor bi že definirali besedo "obscene".

Nastalo pa je vprašanje, kje je moral rdeti sramu vsi dostojni in pobožni ljudje, se je norečeval.

Argumentiral je, da ima vsaka država Unije določbe, ki dajejo oblastim pravico preprečiti prodajo nedostojne literature, slik itd. Čemu razširiti to moč še na carinske upravne?

Pa je bila vseeno razširjena. Založnik, čigar knjiga se zapisuje, se sme obrniti na sodišče in dokazovati, da so mu carinski uradniki knjigo med umazane po krivem. Ta spremembu je bila sprejeta tekom debata.

Brez večje diskuzije pa so bile sprejete določbe, oziroma znova potrjene, da smejo carinske oblasti zapleniti vsak spis, ki ga smatrajo, da je hujskajoč proti ameriški vladi in propagira nasilne metode za njeno strmoglavljenje. Tudi tukaj je težko določiti mejo, kdaj ni, glavno pa seveda je, kdo ga tolmači.

V isti postavi so določbe, ki prepovedujejo importiranje karšnih koli spisov, v katerih so navodila za porodno kontrolo. Kar se tiče cenzure nad knjigami, imajo Zedinjene države Amerike vse polno res "umazanih" knjig, brošur in slik, ker donašajo strožje določbe kot katerakoli

VAŽEN SPORED PRIHODNJEga ZBORA J. S. Z.

Razprave bodo o vseh problemih, ki se tičejo našega ljudstva

Aprilja se prične ljudsko štetje. Zadnje je bilo pred desetimi leti. Pri tem bo stavljena mnogo več vprašanj kot kdajkoli poprej pri ljudskem štetju v tej deželi. Statistike, ki jih sestavljajo cenzus in drugi biroji sedaj, so bolj ugibanja kakor pa resnični podatki. V kolikor bo sedanje štetje popolnejše, odvis. od vestnosti in sposobnosti uradnikov cenzus biroja, in pa od ljudi, kako bodo odgovarjali na vprašanja.

Gleda vprašanje o narodnosti je za tujerodec važno, da pravilno naveže na deželo rojstva in narodnost. Ako so ljudje pri odgovarjanju nepoučeni, ali površni, se števci ravna po svoji uvidevnosti in zapišejo podatke po domnevaju namesto po točnih odgovorih.

Pričevanje v ljudskem štetju te dežele se bo beležilo tudi brezposelne. Delavec, ki nima dela, naj to števem na vprašanja točno pove. Ljudsko štetje ni načina dajati oblastim kakve informacije o posameznikih, nego le statistične podatke splošnega značaja. Strah pred izpovedalci je neumesten.

Štetje bo trajalo skozi vse mesec april, sestavljanje podatkov pa vzame potem meseca in v nekaterih rubrikah tudi leta in dalj.

Farmarjem se kupi čisto žito, in Hooverjeva komisija, katera ima naloge pokazati jim pota v blagostanje, je dognala, da preveč pridelajo. "Pridelajte manj, pa boste lažje in dražje prodali," se je glasil njen nastavnik.

Neka organizacija, katera vodi brigo o konjih, pa je ugotovila, da je slabemu stanju ameriških farmarjev krivo iztrebljenje konj. V preteklih desetih letih se je število konj zmanjšalo za 6,900,000, ki so jih nadomestila motorna vozila. V istem času se je število mul zmanjšalo za 110,000. Ako bi vso to živilino še imeli, bi bilo treba 13,000,000 akrov zemlje, na katerih bi pridelovali živilo. Akre imamo, toda ne konjskih želodcev, avtomobili pa ne jedo ovsa in drugih reči, ki so jih ljudje polagali konjem. Zato se sedaj farmarji razmeroma slabo godi.

Organizacija, ki vodi brigo o konjih, je v tem analizirajuči čisto pozabilna, da je v pomankanju več milijonov brezposelnih, ki skupaj z družinami v tvojih do 15,000,000 prebivalcev. Živila, ki jih imajo farmarji vedno, bi njim zelo prav prišla, če bi imeli zaslужek, da bi jih lahko pokupili. Ampak to je problem, s kakršnim se razne konjske komisije ne ukvarjajo.

263 JUGOSLOVANOV V MINESOTI DOBILO DRŽAVLJANSTVO.

V želetnem okrožju Minnesota je leta 1929 dobilo 263 Jugoslovanov državljanstvo. Mormoni, pobožnjak senator Smoot iz države Utah, republikanec po prepričanju (ako imajo politički njegovega kova sploh prepričanje, razen svetlostinstvo), je prinesel v senat večje skupino knjig, o katerih je dejal, da mora človek rdeti sramu, ako jih čita, pa so segli po teh knjigah in zbornica se je spremnila v knjigarnico v veliko veselje galerije.

Proti tem cenzorskim določbam je vodil opozicijo senator Cutting, ki je argumentiral, da so med "umazanimi" knjigami, katere hoče zapleniti Smoot, tudi take, ki so priznane za klasična dela. Celo v bibliji so "umazana" poglavja, je dokazoval senator Cutting, in tudi v svetih knjigah mormonske cerkve so stvari, radi katerih bi druga kulturna dežela. Mnogo klasičnih del je, ki jih je nemogoče razpečavati potom pošte, ker zakon ne dovoljuje, medtem ko se razširja z "butlegarskimi" metodami.

Na sliki je dr. Hans Luther, bivši kancelar, ki je bil imenovan za načelnika nemške državne banke

Glasovi iz našega Gibanja

S konvencije socialistične stranke v Ohio

Cleveland, O. — Konvencija socialistične stranke države Ohio je bila otvorjena 15. marca zjutraj v Clevelandu. Prisotnih je bilo 26 delegatov iz raznih krajev države ter večje število strankinih agitatorjev, članov in gostov. Mnogo pozdravov je dobila ta konvencija.

Razprave so se tikale ustave državne organizacije in našega dela v splošnem. Spremenjene točke v pravilih so med drugimi: "Vsek član, ki pristopi v socialistično stranko, se zaveže, da postane član unije svoje stroke v tenu treh mesecov" se spremeni v toliko, da se od članov socialistične stranke pričakuje, da postanejo člani unije kjerkoli in kadarkoli mogoče. Vzrok za črtanje besede "mora" je več. V mnogih obratih sploh ni unije, ponekod, kakor sedaj med premgarji pa se bore med seboj kar štiri unije. Soc. stranka (ohijska organizacija) želi in pričakuje, da se delavsko strokovno organizira in deluje v tem smislu, toda določno "mora postati član unije" je bilo potrebno spremeniti v sled opisega vzroka.

Druga točka v starih pravilih od 1. 1919, katera je konvencija vzelala v upoštev, je določila, "član socialistične stranke mora po preteklih treh mesecih po pristopu vložiti aplikacijo za državljanstvo —". Konvencija jo je spremenila v toliko, da se sedaj glasi: "Dolžnost vsakega člana socialistične stranke, ki še ni državljan, je, da dobi državljanstvo te dežele, ako je to mogoče." V razpravi je bilo omenjeno, da tistim, ki so se branili vojaške službe med vojno, odrejajo državljanstvo; marsikje reakcionarni federalni eksaminirje in sodniki odklanjajo državljanstvo ljudem, ki so znani socialistični in unijski agitatorji. Za stranko so koristni, in če jim oblasti državljanstva ne da, mi ne smemo imeti določb, ki bi take člane takoreč izkuševali iz stranske zate, ker jih kapitalistična reakcija ne mara med državljanjem.

Glede prečuvanja članarine je bila sprejeta točka, ki je v soglasju z dolobami, sprejetimi na strankini konvenciji l. 1928.

Konvencija je izvolila poseben odbor, da izdelava platformo (program) za jesenske volitve. Svoj osnutek je predložil konvenciji, in po razpravi je bil sprejet v bistvu sledeči program za voilino kampanjo:

- 1.) Socialno zavarovanje.
- 2.) Zavarovanje proti brezposelosti.
- 3.) Odprava otroškega dela v industriji.
- 4.) Starostno zavarovanje.
- 5.) Negovanje šolstva, zdravniške oskrbe, otrok brez pečatov miložine, oskrbovanje kosila učencem kadarje, ki to potrebuje, brezplačne šolske potrebitine in šolska poslopja, ki so prikladne namenu.

6.) Šesturni delavnik, pet dni v tednu s plačo, ki mora odgovarjati življenskim potrebam delavca.

7.) Javne naprave naj gradi, uravnavi v vodi oblast brez privatnih kontraktorjev.

Razen te platforme je stranka v Ohio sprejela več resolucij, s katerimi je definirala svoje stališče; sprejela je resolucijo za gradnjo apartmánov po vzgledu, kakor jih graditi socialistična uprava mesta Dunaj; nadalje resolucijo za svobodo govora in tiskova; proti brutalnostim policije v napadih na stavkarje, brezposelne ali na zborovalce; proti indžunkinom in več drugih.

Konvencija je nominirala v državne urade sledeče liste kandidatov: Joseph W. Sharts za governerja. Za podgovrnika s. Nathan. Za državnega nadzornika s. Kullman; za državnega avditorja Krehbiel; za zvezneg senatorja Slussar; za državno pravnika Axelrod; za državno blagajnika Yellen.

V eksekutivo strankine državne organizacije so bili izvoljeni s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Finančni odsek konvencije je prizorabil zvišanje asesmenta članov, kar je konvencija odklonila, sprejela pa je nasvet za izrabljivanje drugih

virov v svrhu, da se dobre gmočne sredstva. Sprejela je tudi določbo, da so brezplačni prosti državne članarine, kar se pri JSZ že prakticira.

Konvencija je bila zaključena v nedeljo 16. marca ob 2. popoldne.

Kar se konvencije same tiče, je bila za sodržine, ki verujejo v delavsko gibanje na socialističnih načelih, razveseljiva. Tvorili so jo pionirji in representanti mladine. Bila je najzavajnejša, kar jih je imela socialistična stranka v Ohiju po vojni.

Delegatje so razpravljali ter očajati naše gibanje v Penni. V ta namen je bilo sprejetih več koristnih predlogov.

Dalje je bilo nominiranih nekaj kandidatov v razne politične urade v tej državi, in bilo je sklenjeno, da se dobi sodruga Normana Thomasa na govorniško turo.

Konferenca je trajala več ur; vzel je mnogo prostora in se z veliko dobro potek podrobno opisoval.

Popoldne so prišli na zborovanje tudi mladi člani Y. P. S. L. Tajnica nam je pojasnila, da so bili zadraženi radi Sunday school! Prišla mi je poredna misel v glavo, — namreč, da bi šla k naši sv. Marii Teresiani v Johnstownu in bi pripeljala mlade vernike po sveti maši v naš klub.

Mladi dečki so sledili poročilom in razpravam s tako pažljivostjo, da sem se čudila.

Na konferenco je prišel tudi stari delavski boritelj W. Adams. Zanimiv možiček. Četudi ima že sedemdeset let, se s prav mladeničko vnemo zanimal za socialistično stranko. Poročal je, da ji je dobil dan poproti tri člane, ki se niso bili doslej nobenkrat v stranki, in obraz mu je žarel veselje nad uspehi, o katerih so počeli nekateri delegatje.

Tudi naše okrožje ga je zanimalo. Jako ga je veselilo, da se je naš klub odzval vabilu za zastopstvo in izpravil na nju je o marsičem glede socialističnih aktivnosti med jugoslovanskim delavstvom.

Zelo ga je navdušilo, kakor tudi interesiral en delegat iz Pittsburghskega okrožja a njegovega imena si, žal, nisem zapomnila. Je težko vstisniti si v spomin vsa imena posebno če jih človek prvkrat sliši. Rekel je, da je po rodu Avstrijec. V Ameriko je prišel zelo mlad. Stranki se je pridobil pred 20. leti. Pridobil ga je v nju s. Adams. Je zelo aktiven in delavsko težnje pozna temeljito. To je ravno, kar mnogim inteligenčnim nedostaja.

Konferenca je prečital nekaj apel, ki se naj bi ga poslalo med delavcem. Stari W. Adams se je o njegovem delu. Klub št. 49 je zastopal s. Zgonik, št. 27 s. Zorko in št. 28 s. Segulin. Zorko je bil izvoljen za namestnika v eksekutivo.

Poročevalci

O konferenci v Pittsburghu in drugem

Johnstown, Pa. — V nedeljo 16. februarja se je vršila v Pittsburghu konferenca socialistične stranke zahodne Pensylvanije. Naš klub št. 5 je postal delegatki A. P. Krasno, in isti dan sta šla od našega kluba na konferenco Labor Party na Cresson sodruga F. Podboy in L. Groznik.

Za našo stranko je bilo potrebno, da smo imeli zastopnike tudi na konferenci Labor Party.

Midve sva se odpeljali imenovanega v "Smoky City" precej zapanjeni, ker je imel prejšnji večer naš klub svoje prireditve na kateri smo bili do pozne ure.

Ko sva dosegli na mesto konferenca, se že ni bila otvorjena. Bilo je prisotnih že več delegatov iz raznih krajev zahodne Penne. Od Jugoslovanskih klubov je bil zastopan samo naš. Le s. Zornik ml. iz Herminie je prijavil udeležbo, a je telefonično sporočil, da se mu je pokvaril avto.

Na konferenci sva se počutili domače, četudi smo bile navzoče samo štiri ženske (midve tajnica stranke Sarah Limbach in soprga dr. Van Essena).

Sem mnenja, da bi klubom JSZ koristilo, če bi pošiljali delegete na takih zborovanjih. Na njih se že žene marsik, kar človeku poveča uporabu v delovanju drugih organizacij in posameznikov.

Konferenca je bila vsekozi zanimala. Udeleženci so bili večinoma delavci, ki so že veterani v gibanju, in med njimi je bilo tudi več intelektualcev. Njihova poročila so bila v splošnem zadovoljiva in so beležila podatke o napredku stranke.

Agitatorji, ki so se pojavili na konferenci, so bili izvoljeni s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Agitatorji, ki so se pojavili na konferenci, so bili izvoljeni s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V bodoči ima eksekutiva načelo skrbeti za zadostno publiciteto v listih te države. Izdajati sme v svrhu oglašanja buljetine in letake.

Narodna konvencija je bila izvoljena s. Yellen in sodniki Kullman, Martin, Mandelkorn, Fish in Wintau. Prej je imela eksekutiva poleg tajnika le tri člane, sedaj jih ima pet. V b

Osmi redni zbor J.S.Z.

SMI redni zbor J. S. Z. se vrši v petek 30. maja, soboto 31. maja in v nedeljo 1. junija 1930 v Detroitu, Michigan. Prične se ob 9. zjutraj.

Pravico do sedeža na zboru imajo delegacije krajevih klubov, in sicer klubi do 50 članov enega delegata in potem na vsakih nadaljnih 50 članov enega delegata več. Nadalje člani sekcijskih odborov, ki tvorijo eksekutivo JSZ. Tajnik JSZ. in njen nadzorni odbor. Urednik in upravnik glasila. Zastopnik Prosvetnega odseka. Nadzorni odbori sekcij. Delegacije konferenc JSZ. Poročevalci (referantje), katerim da eksekutiva nalogo izdelati poročila pred zborom, da jih podajo delegaciji v informacijo in razpravo. Vsem tem plača JSZ. vožnje stroške in poročevalcem ter članom odborov tudi dnevnice, običajno \$5 dnevno. Ti stroški se krijejo iz konvenčnega sklada JSZ., v katerega plačujejo člani 10c mesečno.

Vsaka organizacija, ki pripada Izobraževalni akciji, ima pravico do delegata na zboru. Njihove pravice so označene v pravilih in definirane v 11. točki poslovnega reda v tej koloni. Vožnje stroške in dnevnice jim plačajo organizacije, katere jih pošljejo. Volitve delegatov so sedaj v teku in se vrše do 1. maja.

Sledenji spored, dnevni in poslovni red je izdelala eksekutiva in ga predloži delegaciji, bodisi da ga sprejme kakor predložen, ali da ga sprejme z dodatki in spremembami.

KONSTITUIRANJE ZBORA.

- 1.) Otvoritev VIII. rednega zбора (glavni tajnik JSZ).
- 2.) Volitve verifikacijskega odbora za pregled pooblastil (tri člane in glavni tajnik).
- 3.) Predložitev poslovnika, dnevnega reda in sporeda.
- 4.) Volitve predsednika in podpredsednika.
- 5.) Volitve konvenčnega tajnika.
- 6.) Volitve dveh zapisnikarjev.
- 7.) Volitve resolucijskega odbora (pet članov).

POROČILA IN REFERATI.

- 8.) Poročilo tajnika o delu in stanju JSZ. volilni kampanji in o aktivnostih zvez od VII. rednega zбора. Poroča tajnik Chas. Pogorelec.
- 9.) Poročila sekcijskih odborov:
  - a) za slov. sekcijo poroča tajnik Frank Zaitz.
  - b) o delu članov srbske sekcije poroča George Maslach.
- 10.) Zvezno glasilo in literatura. Poročata za uredništvo Frank Zaitz, za upravnštvo Chas. Pogorelec.
- 11.) Agitacija za naš tisk, predvsem za Proletarca, v naselbinah. Poroča Joseph Snoy.
- 12.) Akcija za dom J. S. Z. in Proletarca. Poroča tajnik stavbinskega odboka Fr. Zaitz.
- 13.) Izobraževalna akcija JSZ. in njeno delo. Poroča tajnik prosvetnega odboka Chas. Pogorelec.
- 14.) Delo čitalnic in knjižnic ter njihov pomen. Poroča Anna Mahnich.
- 15.) Kulturno delo pevskih in dramskih zborov.
- 16.) Vloga slovenskih domov v kulturnem in družbenem življenju.
- 17.) Socialistična agitacija med mladino. Poročajo Herman Rigel, Andrew Grum ml. in Johnnie Rak ml.
- 18.) Naše ženstvo in socialistično gibanje. Poroča Angeline Tich.
- 19.) Agitacija med hrvatsko srbskim delavstvom. Poroča Peter Kotkovich.
- 20.) Čemu opečanje socialistične agitacije med Hrvati v Ameriki, in česa potrebujemo, da se temu odpomore?
- 21.) Jugoslovensko delavstvo v Minnesota in naše gibanje. Poroča John Kobi.
- 22.) Kakšna naj bo forma socialistične stranke, da postane delavska stranka, kateri bo delavstvo tudi pripadalo. Referira Anton Garden.
- 23.) Poročila o delu Konferenc JSZ. Poročajo delegatje istih.
- 24.) Unije premogarjev in naše stališče.
- 25.) Odbor za rezolucije predložio med drugim sledeće rezolucije: Jugoslovenske podporne organizacije in naše gibanje. — Zadružništvo. — J. S. Z. in unijski pokret. Nadalje bo poročal o vseh rezolucijah ki mu jih predlože delegacije, klubovi, konference in društva ter posamezni poročevalci.
- 26.) Pravili in načelna izjava J. S. Z. Poroča odbor za pravila: Chas. Pogorelec, Frank Alesh in Blaž Novak.
- 27.) Razno (nasveti, razprava in drugo o predlogih, ki niso zapovedani v prejšnjih točkah).
- 28.) Razpust zebra.

POSLOVNI RED.

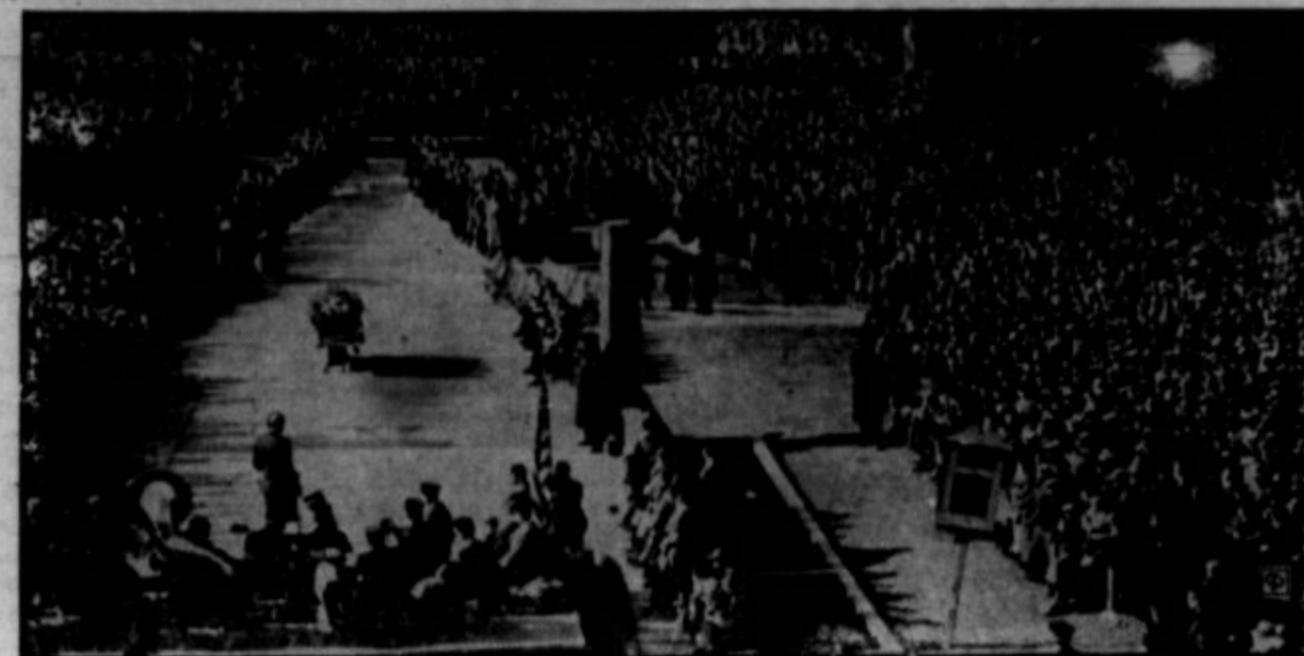
- 1.) Po zboru izvoljeni predsednik predseduje. Zamenjuje ga podpredsednik. Ako želi predsednik poseči v razpravo k predlogom, se mora obrniti do podpredsednika za besedo, ki jo dobti po vrsti prijavljenih govornikov.
- 2.) Predsednik ali podpredsednik se volita dnevno.
- 3.) Kdor ne govorí k dnevnemu redu, ga mora predsednik poklicati k redu, v skrajnem slučaju pa mu vzel besedo. Ako prizadeti ni zadovoljen z odlokom predsednika, se sme obrniti na zbor za odločitev.
- 4.) Za besedo je priglasiti z dviganjem roke. Govorniki dobesedo po vrsti kakor se prijavijo.
- 5.) Predlog se stavlja ustveno ali pismeno.
- 6.) Predlog se stavlja predvsem za razpravo k predlogom.
- 7.) Predlog se stavlja predvsem za razpravo k predlogom.
- 8.) Pri enakosti glasov se odpre ponovna debata in se glasuje, dokler se ne pride do rezultata.
- 9.) Za sprejem predloga zadostuje navadna večina glasov.
- 10.) Glasovanje o predlogih je javno z dviganjem roke, razen v slučajih kjer zbor sklene drugače.
- 11.) Bratki delegacije družev, klubov in organizacij, ki prispevajo v fond Izobraževalne akcije JSZ., imajo na zboru vse delegatske pravice v razpravah in sklepanju glede prosvetnega dela, organizacij, ustanov in zadev političnega značaja. V političnih zadevah ki se tičejo političnega dela stranke, pa imajo posvetovljeni glas.

DNEVNI RED ZA SEJE.

- 1.) Otvoritev seje.
- 2.) Volitev predsednika in podpredsednika.
- 3.) Čitanje zapisnika prejšnje seje.
- 4.) Čitanje dopisov in brzojavov.
- 5.) Nujne zadeve.
- 6.) Posebna poročila.
- 7.) Nadaljevanje sporeda.
- 8.) Zaključek seje.

Nasvete glede sprememb v pravilih JSZ., resolucije in drugo, tikajoče se zboru, pošljite tajništvu JSZ., kar pa je za objavo, uredništvu "Proletarca". Poverilnice delegatov pošljite tajništvu JSZ. takoj po izvolitvi, da se imena uvrsti v seznam.

Pogreb ubitega stavkarja v Philadelphia

Zgoraj je slika pogreba Carl Macleya, stavkarja v tovarni za pletenine v Philadelphia, ki je bil ubit v spopadih med delavci, policijo in oboroženimi kompanijskimi slugerji. Pogreba se je udeležilo 60,000 delevcev.

Naznanje sodrugom v

Strabane

Strabane, Pa. — Seja kluba št. 118 JSZ. se vrši vsako prvo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v spodnji dvorani. To vam daje boljšo priložnost udeleževati se sej kluba nego dozdaj.

Zavzemimo se VSI, da bomo prihali na VSAKO sejo. Lotimo se dela na napredek kluba in stranke. Pridobivamo mu nove člane. Začnimo razmotrovati, kje in kako lahko še bolj povečamo svoje aktivnosti.

Razpravljajmo o prihodnjem zboru JSZ., ki se začne 30. maja to leto v Detroitu. Kakinha navodila bomo dali delegatom? Kaj naj priporočimo zboru?

Za tukajšnje okrožje je velevažna organizacija Konferenca JSZ. Prihajajo ji klubi in vsa napredna društva jednot in zvez, ki so v Izobraževalni akciji, ravno tako samostojna kulturna društva — če že ne toliko pri nas pa v tistih okrožjih, kjer je takih organizacij mnogo.

Pošljimo deležate na zbor JSZ. s poročili, da NAPREDUJEMO. Udeležimo se prihodnje konferenca JSZ., ki se vrši v nedeljo 20. aprila v domu društva SNPJ. na Lawrence, Pa. To bo zadnja konferenca pred osmim zborom JSZ.

Ne cagajmo in ne jamrajmo radi brezbrinosti drugih. Pokažimo jim, da MI HOČEMO NAPREJ, dokazimo jim da mi RES DELAMO, pa bomo tako tudi tiste, ki so mladni, pridobilni v našo organizacijo za skupno delo.

Louis Bartol, tajnik kluba.

V soboto gremo na zabavo

"Zarje"

Cleveland, O. — V soboto 29. marca ima koncertno veseljce v spodnji dvorani Slov. nar. doma pevski zbor "Zarja". — Kaj in kdo je "Zarja" to sedaj ni treba več pojasnjavati. S svojimi opernimi predstavami je dokazala Slovencem in drugorodcem, kaj zmore dobra volja in sposobnost.

V soboto pa se bomo zabavali in peli z "Zarjo". Plesalcem bo igral Barbičev orkester. Na svetedenje! — Prijatelji "Zarje".

To in ono pri nas in drugje

Milwaukee, Wis. — Tukajšnji slov. župnik je naznalni, da ne bo pristopal k društvu Sloga št. 1 JPZS., v katerega je bil predlagan. Izjavil je, da se ni zavedal, da bi njegov vstop povzročil odpor pri članstvu ali da bi s tem zanestil v društvu še večja nasprotva. Župniku dam priznanje, da je pametno preudaril vso stvar.

• • •

Vera je sicer tudi njima-samo sredstvo, toda zavedata se, da bo steklo čimveč vode na njun milin kolikor jačja bo "uboga gmajna" — ker se zavedata pomena one krščanske resnice, ki glasi: Blagor ubogim na duhu — kraljestvo pa bo najino ...

• • •

Kdor je moder, kriči z ljudstvom, pa če se to ljubo ljudstvo navdušuje, magari za lastno vrh. Števa hiti za drugimi in kima.

• • •

Za Proletarca se torej ne spodobi,

da prihaja "vščipev", ker imajo lastnost, da ščipljajo tam kjer boli.

Uredniku priporočam da prične na namesto "Vščipev" z novo kolono, ki bo posvečena "poznatim", "dobro poznatim", "znamatim", "znamnim", "nekim" in "našim". Ce se doda včasih kako zahvalo, naprimer sveti Urški ali pa Evlalija za ljubo zdravje, bo list še popolnejši.

• • •

Jaz se rad zavežem, da bom pošiljal razne vesti iz krogov naših poznatih, dobro poznatih itd., dasiravno se izklučujem iz častitljive družbe valed mojega strupenega peresa in drugih lepih čednosti.

• • •

Ako bi cerkev ne bila korumpirana, ako ne bi služila interesom vladajočega razreda kot najmogočnejše poznavanje, dobro poznatno sredstvo, ko bi se cerkev ravnala po naukah kot jih je učil tesarjev sin, bi ji nihče ne nasprotnoval. Toda cerkev se zgreši svojim ciljem in so postale cokije naprednika. Farizeji in pismouki so križali vse lepe ideale ver s katerimi so jih opremili njih ustavitev, pa bili to Mojzes, Kristus, Budha ali Luther.

• • •

Ako zapove rimske papež svojim vernikom naj molijo, da bi Bog preprečil preganjanje "vere" v Rusiji, ni misil na Boga, temveč na imperialistične kanone in strojne puške, s katerimi naj bi se učilo boljševike "katoličke manire".

• • •

Papež se ne boji za boga o katerem mora vedeti, da ima dovolj lastne moči za rešitev svojih hramov ako jih hoče imeti ter ikonov, (avetinikov), aka ga vesele. Papež je v teh molitvah misli le na svojo moč, katere mu ti grešniki izpodkopavajo, nadaljuje na še ostale koronane glave, ki tvorijo temelj njegovi moči in končno, na velike denarne vreče svojih najboljših prijateljev.

• • •

Dan pridem nazaj k našemu župniku.

Konferenca J. S. Z. na Piney Forku, Ohio

Konferenca J. S. Z. za vzhodni Ohio in W. Va. se vrši v nedeljo 27. aprila v naselbini Piney Fork, O. pri s. Zaveršniku. Prične se ob 10. do poldne.

Sodruži, važno in potrebno je, da ste zastopani na tem zborovanju. Na razpravi bo poročila delegata ohiske soc. konvencije, razprava o dnevnem redu osmoga rednega zboru JSZ., volitve konferenčnega delegata za zbor v Detroitu, o agitaciji za "Proletarca", o kampanji za pojačanje stranke itd.

Izvolite zastopnike čimprej. Na konferenco so dobrodošli vsi sodruži in somišljeniki. Pridite vsi!

Joseph Snay, tajnik.

NAJBOLJŠA POZORNOST

JE POTREBNA

Slavnoznami zdravnik piše: "Prebavni organi morajo biti zavarovani, e-nako kot mati neguje otroka. Najboljša pozornost je potrebna." Ali koliko ljudi upošteva ta nasvet? Ni čuda, kako slišite toliko pritož glede zdravne nerodnosti.

TRINERJEVO GRENKO VINO vredi napake dijet. Očisti želodec in čreva, jih drži čista, odpravi slab apetit, zabasanost in glavobol, ojača oslabeli život in pomaga izločiti vzroke nereda. Vzemite ga redno in maščibite na dnevno. Razumevate, da je predobro od Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

• • •

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Dept. 27

Ime _____

Ulica _____

Mesto, država _____

Tel. Crawford 1382.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Telefon Canal 4340.

SLOVENSKO-HRVATSKA TRGOVINA CVETLIC.

Sveže cvetlice za ples, svadbe, pogrebe itd.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.

Pristna in okusa domača jedila.

Cene zmerne. Postrežba točna.

The Milwaukee Leader'

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 528 Juneau Ave., MILWAUKEE, WIS.

*****

Frank Mivšek

Coal, Coke and Wood. — Gravel.

PAVEL DOROHOV:

SIBIRSKI PUNT

Ruski roman iz dni državljanke vojne

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

Z divjim glasom, kot zblaznel, zakriči:
"Obrni glavo stran!"
Vsi ga gledajo. V duši se nekaj vrši, kaj, se ne ve. Z obupno prošnjo, s solzami v treščem glasu ponovi Kovalčuk:

"Obrni se!"

Zamizi, tesno objame puško in sunce v mrak.

Nekega večera prideta dve postavi k parobku. Moški in majhna stara ženica, vsa v črem.

Pri visoki brezi se ustavita.

"Tukaj," reče moški in odide.

Starca ostane sama.

Poklekne na prekopano zemljo. Tiho ječi.

"Vera ... Vera ... hčerkica ..."

Dolgo, dokler jutranja zarja ne oblije grobov, pritiska svoj obraz na zemljo in tih zvezni materina bolest.

"Vera ... hčerkica moja ..."

Dvigne se, nasiplje polno pest zemlje v robec, ga zveže, shrani skrbno na prsh poleg osamljenega sreca in odhaja počasi, objeta z nepopisno bolečino, proti mestu.

4. Zmagovalci.

Sijajno je razsvetljeno veliko poslopje hotela "Europa". Pred vhodom avtomobili, kočije, droške, konji.

V veliki dvorani, na odrnu, okrašenem s tropičnim rastlinjem, igra orkester. Snopovi luči trepetajo in iskre na kristalnih lešencih, vazah in kandelabrih. Bliščče beli so namizni prti in cvetlice vse polno, mnogo cvetlic.

Dame in težkih židanih balskih toaletah so kakor mogočno žive cvetlice. In dekolirane, globoko dekolтирane. Gole rame, pleča, hrbot, prsi.

Vojaštvo v elegantnih uniformah. Na ramah temnozelene z zlatimi zvezdami obšite epoete. Srebro in zlato blišči na uniformah inozemskih vojnih atašev. Črne salonske oblike in fraki obkrožujejo pisano sliko.

Napitnice, zveneči bokali z iskrečim vimom.

Napitnice brez konca.

"Gospoda častniki! Dvignimo čaše na zdravje prvega vojnega ministra, na zdravje Rusije, osvobojene od boljševikov!"

"Urá!"

Godba zaigra.

"Gospodje častniki. Gotovo se strinjate z manom, da ne more biti strmoglavljenje sramotnega boljševiškega jarma zasluga posameznika. Čast in slava ruskim častnikom, ki nosijo vso težo borbe z boljševiki."

"Urá!"

"Ne nevarnost ne pomanjkanje nas ne zadrži na našem potu. Principov svobode, enakosti in bratstva prepojeni, so planili ruski častniki v boju in nam podarili današnjini dan, da lahko tukaj praznujemo slavje svobode. Boljševizem je strmoglavljen! Gospodje častniki, velika je vaša zasluga pred mučenško očetnjavjo. Ali še večja slava gre našim plemenitim v velikodušnim zaveznikom, ki smo morali na svojih plečih nositi vso težo prvega dne punta. Čast in slava našim junashkim zaveznikom — Čehom. Pozdravljam naše plemenite brate v osebi njihovega, tu navzočega vodje!"

"Urá!"

Godba mogočno zaigra. Vsi vstanejo in iztegnejo polne bokale nasproti češkemu generalu.

General se smehlja pokloni.

Zdravica sledi za zdravico. Nazdravi se inozemskim zastopnikom. Oni odzdravljajo.

Godba brez konca, bokali žvenketajo, vino se peni.

Nek častnik stopi na odér.

"Gospodje častniki. V prid rodbinam častnikov, padlih v boju z boljševizmom se licitira petrubelski cekin. Določa se mu cena petdeset rublev. Kdo da več?"

"Sto rublev!"

"Sto rublev! Kdo da več? K prvemu ... k drugemu ..."

"Stovdajset!"

"Stovdajset, kdo da več? K prvemu ..."

"Stopedeset!"

"Stosedemdeset!"

"Dvesto!"

"Dvesto! Kdo da več? K prvemu ... K prvemu, k drugemu ... kdo da več?"

Častnik visoko dvigne cekin, njegov pogled preleti dvorano.

"Gospodje častniki, ne pozabite, da je na cekinu glava Njegovega Cetškega Veličanstva Nikolaja Nikolajeviča!"

Dvorana se strese.

"Urá!"

"Himno! Carsko himno!"

"Bože, carja hrani ..."

Godba grmi, bokali zvene, vino se peni.

Pijan dih plava po razsvetljeni dvorani.

Zrak je pijan, ljude so pijani, električne žarnice so pijane, pijano venejo šopki v kristalnih vazah ...

"Gospodje častniki, licitirata se bo sedaj epoteva generala Denikina."

"Kapa angleškega generala Knoks!"

"Steklenica češkega generala Syrovija!"

"Ostroga francoskega generala Jeanina!"

"Urá, urá!"

Pred nogami mlade plavolanske kleči pijani častnik.

"Marija Aleksandrova, naj bom vaš vitez. Tu pred vašimi nogami naj umrjem."

"Gospod poročnik, vzemite prstan v prid ostalim padlih. Licitirajte ga!"

"Gospodje častniki — prstan Marije Aleksandrovne!"

"Urá!"

Pijane dame tekmujejo. Glavnike in lasne igle jemljejo iz svojih komplikiranih frizur.

"Gospodje častniki — glavnik Nadežde Ivanovne!"

"Lasna igla Zinaide Lvovne!"

Ali Marija Aleksandrovna se ne pusti zapostavljati.

"Moj vitez, moj vitez ... pijana sem, brezmejno pijana! Žrtvujem ... Kaj ponujajo? Ah, da, lasno iglo? Žrtvujem svojo nogavicco. Da, da, svojo nogavicco!"

Dvigne krilo visoko in stegne nogo.

"Moja carica! Carsko darilo!"

Sname ji nogavicco. Pritisne svojo ustnico na golo, rožnatno, toplo nogo.

"Gospoda častniki — nogavica Marije Aleksandrovne v prid rodbinam junakov, padlih v borbi z boljševiki!"

"Urá!"

V težkem, pijanem zraku se duše zvoki orkestra.

Zunaj je gosta meglja.

5. Zapihjal je veter.

V železniški delavnici so prenehali z delom.

"Tovariši — vsi v delavnico vagonov!"

Crni, kipeči val se vili skozi ogromna, široko odprta vrata delavnice vagonov.

Na hodniku stoji skladnični delavec s primkom "Žvižg" — usnjata čepica je potisnjena daleč na zatilnik. Na velikem, oglatenem čelu sedi uporno čop črnih, gostih las. Iz črnega, zakajenega obraza bliskajo beli, močni zobje. Kakor žareče ognjišče žarijo oči.

Energyčen zamah roke:

"Sodruži!"

Zvenče, jeklene besede plavajo v množico.

"Sodruži, kako dolgo naj še čakamo! Naše organizacije so uničene. Strokovne organizacije razpušcene, bolniške blagajne zadobljene. Naši sodruži so zaprti. Mučijo jih, streljajo jih. Naše ekonomske zahteve se smatrajo kot vladni nevarni akcije, se razlagajo kot upor in se strogo kaznujejo. Naše delegacije, ki smo jih poslali, da zastopajo naše zahteve, so zaprte in najbrž že ustreljene. Sodruži, poskusili smo vsa sredstva, da dosegemo zboljšanje našega položaja mirnim potom." Mezde ne zadostujejo niti za kruh. Na naš račun in za ceno našega glodovanja in našega obubožanja praznjuje buržuažija svoje site dneve!"

Energyčen zamah roke:

"Sodruži!" Zvenče, jeklene besede plavajo v množico.

"Sodruži, kako dolgo naj še čakamo! Naše organizacije so uničene. Strokovne organizacije razpušcene, bolniške blagajne zadobljene. Naši sodruži so zaprti. Mučijo jih, streljajo jih. Naše ekonomske zahteve se smatrajo kot vladni nevarni akcije, se razlagajo kot upor in se strogo kaznujejo. Naše delegacije, ki smo jih poslali, da zastopajo naše zahteve, so zaprte in najbrž že ustreljene. Sodruži, poskusili smo vsa sredstva, da dosegemo zboljšanje našega položaja mirnim potom." Mezde ne zadostujejo niti za kruh. Na naš račun in za ceno našega glodovanja in našega obubožanja praznjuje buržuažija svoje site dneve!"

"Dovolj smo trpeli!"

"Sramota je, ako bomo še molčali!"

"Padli tovariši kličejo po maščevanju. Zopet energičen, kratek zamah roke:

"Sodruži! Poslednje sredstvo še nam preostaja — stavka!"

Tako se osnuje stavkovni odbor. Brzjavke se razpoložijo na vse postaje. Zvezza z delavci vseh obratov v mestu je postavljena. Zdržena akcija!

Naše zahteve: Takojšnja osvoboditev zaprtih tovarišev, neodvisne bolniške blagajne, svobodne strokovne organizacije, zopetna vpeljava osemurnega delavnika, povisjanje mezd. Sodruži, ničesar ne moremo izgubiti, a pridobimo si lahko mnogo, ako ostanemo vztrajni — vsi, kakor en mož!"

Stavka se je določila na poldan drugega dne. Zlo oznanjuječ krikne parna piščal. Kakor črna lavina se razlijejo delavske množice iz delavnice.

(Dalje prihodnjič.)

DRAMA IN GLASBA

Vdova Rošlinka

Nace poje "Prošnjo", in ko čevljarski stab izve, da je Nace sin baronice, mu zapoje voščilo "Vesel dan".

Tako se vrste pesni iz dejanja v dejanju. Komur je za par ur zdravega razvedrila ga bo zvrhano mero dobil na vpravitoritvi te igre.

V. C.

"Poročna noč" v Bridgeportu

Bridgeport, O. — Klub št. 11 JSZ, vprizori v soboto 10. maja ob 7. zvezcer v slovenski dvorani drama "Poročna noč", katero je spisal Ivan Molnik. Bila je objavljena v Ameriškem družinskom koledarju letnik 1928.

Vprizori jo je v z velikim uspehom vodil št. 1 JSZ. v Chicagu in igrala je 75c. Več podatkov je v oglašu na 5. strani.

"Vdova Rošlinka" se imenuje komedija, ki jo vprizori klub št. 1 v nedeljo 30. marca popoldne v dvorani SNPJ. Kdor ljudi dobre komedije, naj pride na to predstavo. Vstopna je 75c. Več podatkov je v oglašu na 5. strani.

"Vdova Rošlinka" se imenuje komedija, ki jo vprizori klub št. 1 v nedeljo 30. marca popoldne v dvorani SNPJ. Kdor ljudi dobre komedije, naj pride na to predstavo. Vstopna je 75c. Več podatkov je v oglašu na 5. strani.

"Vdova Rošlinka" se imenuje komedija, ki jo vprizori klub št. 1 v nedeljo 30. marca popoldne v dvorani SNPJ. Kdor ljudi dobre komedije, naj pride na to predstavo. Vstopna je 75c. Več podatkov je v oglašu na 5. strani.

"Vdova Rošlinka" se imenuje komedija, ki jo vprizori klub št. 1 v nedeljo 30. marca popoldne v dvorani SNPJ. Kdor ljudi dobre komedije, naj pride na to predstavo. Vstopna je 75c. Več podatkov je v oglašu na 5. strani.

"Vdova Rošlinka" se imenuje komedija, ki jo vprizori klub št. 1 v nedeljo 30. marca popoldne v dvorani SNPJ. Kdor ljudi dobre komedije, naj pride na to predstavo. Vstopna je 75c. Več podatkov je v oglašu na 5. strani.

"Vdova Rošlinka" se imenuje komedija, ki jo vprizori klub št. 1 v nedeljo 30. marca popoldne v dvorani SNPJ. Kdor ljudi dobre komedije, naj pride na to predstavo. Vstopna je 75c. Več podatkov je v oglašu na 5. strani.

"Vdova Rošlinka" se imenuje komedija, ki jo vprizori klub št. 1 v nedeljo 30. marca popoldne v dvorani SNPJ. Kdor ljudi dobre komedije, naj pride na to predstavo. Vstopna je 75c. Več podatkov je v oglašu na 5. strani.

"Vdova Rošlinka" se imenuje komedija, ki jo vprizori klub št. 1 v nedeljo 30. marca popoldne v dvorani SNPJ. Kdor ljudi dobre komedije, naj pride na to predstavo. Vstopna je 75c. Več podatkov je v oglašu na 5. strani.

"Vdova Rošlinka" se imenuje komedija, ki jo vprizori klub št. 1 v nedeljo 30. marca popoldne v dvorani SNPJ. Kdor ljudi dobre komedije, naj pride na to predstavo. Vstopna je 75c. Več podatkov je v oglašu na 5. strani.

"Vdova Rošlinka" se imenuje komedija, ki jo vprizori klub št. 1 v nedeljo 30. marca popoldne v dvorani SNPJ. Kdor ljudi dobre komedije, naj pride na to predstavo. Vstopna je 75c. Več podatkov je v oglašu na 5. strani.

"Vdova Rošlinka" se imenuje komedija, ki jo vprizori klub št. 1 v nedeljo 30

DAJ NAM DANES NAŠ VSAKDANJI KRUH

Socialna povest.
(Ponatis iz knjige
"Cankarjeve
družbe".)

(Dalej.)

Mislim pa, da bi bilo potrebno in pametno zastaviti v jeseni, ko bi bila sezona na višku, ko bi bilo največ naročib in bi se morala tovarna striktno držati pogodbenih rokov. Sadje je dozorelo, čaka v tovarnah na konzerviranje . . . čas hiti! Paradižniki se kuhajo, morajo se konzervirati!

Potprimmo tedaj vsaj do septembra, prihranimo si do tedaj, kolikor je vsakomur največ mogoče odtrgati si od ust, potem pa udarimo!

Do tedaj pa mir!

Ustvarimo si najprej fond! To je naša municija! Ni vojske brez municie!

Vsi so vedeli, da ima Marta prav, a nekateri niso hoteli odnehati. Hoteli so na vsak način že zdaj zastavki.

Starejši delaveci, ki so bojevali in dobojevali že marsikateri vroč boj in so bili večkrat premagani, nego zmagovalci, so skušali do povedeti najradikalnejšim, da ni vselej pametno, hoteti na vsak način prebiti z glavo zid! Saj je semertja mogoče stopiti na cesto tudi skozi vrata ali pa vsaj skozi okno.

Ce ni nobenega drugega izhoda? Jasno! Tedaj tudi skozi zid! Dokler pa imamo vratita in okno, vedno skozi vrata in okno!

Po daljši debati so sklenili sprejeti krute pogoje, pozneje v jeseni pa napovedati tovarni boj, če bi jim upravni svet ne hotel zoper povisiti urnin. Delavstvo je proti temu sklepnu mrmralo, a samo in proti volji organizacije ter delavskih zaupnikov se ni upalo udariti.

Bog ve, koliko prejemajo za svoje izdajalsko početje!

Marta po navadi ni reagirala na takšna podtikanja, a bilo ji je težko, da so delavci svojim sodrugom, ki so bili baš toliki trpinji, kolikor oni sarži, sodrugom, ki so jim zaupali vodstvo svoje stvari, tako krivčno očitali nepoštenost. Razžalostilo jo je, da so se natolcevanja, ki jih delavstvo tako rado graja pri gospodi, udomačila tudi med delavstvom samim.

Vodstvu tovarne so doušniki mogli sporočiti le, da delavstvo ne bo stavkalo. Drugega ravnateljstvo ni moglo zvedeti.

Preko poletja so delavci delali z nejveljivo in kolikor je bilo neobhodno potrebno. Producija se je silno zmanjšala. Občutila se je tiha, nedogovorjena, neorganizirana, a vendar od neke višje podzavestne sile skupnosti diktirana pasivna rezistencija in večkrat celo sabotaža. Zelo pogostoma so se pokvarjali stroji. Cisti dobiček tovarne je padel.

Ravnatelj in predsednik upravnega odbora sta si skočila v lase.

— Čudno, čudno! Ravnatelj ste, strokovnjak, pa ne morete napraviti reda!

— Mar sem jaz krv, da se je rodil Marks?

— Pojdite k vragu s tem človekom! Odpuštite ga! Kakšno delo opravlja . . .

Ravnatelj se je hudomušno nasmehnil . . .

— Poklicimo Sošičevo; ta vam bo povedala, kje je Marks in kaj dela.

Marta je prišla in obstala pred vrti.

— Gospodina, je dejal ravnatelj, povejte gospodu predsedniku upravnega sveta, kje živi Marx, ki je napisal . . . kaj že?

— "Komunistični manifest", gospod ravnatelj.

— Kaj . . . ko . . . ko . . . munistični . . . Takšne delavce imate . . . trpite v naši tovarni . . . Ven ž njimi . . . Tega Marxa mi takoj odpustite, takoj!

— Povejte, gospodina, kje živi ta nesrečni Marx!

— Kje živi? Povsed! V glavah sitih in presitech kot strašilo, proti kateremu se borijo kakor Don Kihot, v sreih lačnih pa kot glasnik nove dobe, socialne enakosti!

— Dovolj! Ven! Na, dieses Weib! Hörens mal! So a Weib! Unglaublich! Zakaj te ženske ne odpustite?

— Delavski zaupnik je!

— Tem bolje! Cemu rabimo zaupnike?

— Zakon jih ščiti!

— Herr Gott! Kakšen zakon! Ja . . . kaj pa so delali naši poslanci, da so takšni zakoni zagledali beli dan? Ali smo zato votirali za razne volilne fonde toliko tako težko pričaranih tisočakov? Poslanci so naši! Zakkaj . . . kako si predznejo . . . e jej . . . e jej . . . was für Gesetze . . . Da war's schon im lieben guten alten Oesterreich ganz anders . . . ich sag' ja . . . Takšne ženske vendar ne bomo trpeli v obratu!

— Ta je še najzmernejša, so pa drugi, ki glasno vprijejo, da bi nas vse trebalo obesiti na kandelabre!

Gospod upravni svetnik je udaril z nogo ob tla:

— Sakra . . . Sakra . . . Mene obesiti, pravite? Mene . . . Also, so weit sind wir schon...

Ravnatelj se je čudil, kakšna goveda so nekateri upravni svetniki. Nikakor ni mogel pozabiti tistega govora v uredništvu . . . Dr. Owen, znan strokovnjak in upravni svetnik vleimelinekskega in bančnega podjetja, nacionalni ekonom etc., etc. Možakar je glavnemu uredniku razkladal pomembnost svojega veličanstva:

— Gospod urednik, ne motim se, če si dovolim pomisliti, da ste se nekoliko spozabili... Spozabili, to je prava beseda! Moj članek je ležal v vašem predalu najprej štiri dni in

potem ste ga natisnili na četrti strani! Ali veste, kdo sem jaz? Jaz sem dr. Owen, podpredsednik upravnega sveta . . . tajnik združenih gospodarskih korporacij . . . imenik reda . . . jaz sem strokovnjak po vsej Evropi znan . . . Vi me očitno nočete poznati, gospod urednik!

Gospod urednik, ki je vsak hip vedel, kako grenjal je novinarski kruh, se je diskretno smehljal, na vse kriplje opravičeval in zatrjeval, da se v bodoče kaj podobnega sploh ne bo več pripetilo, da je bila zgolj tehnična razpredelitev lista kriva . . .

— Sicer pa, gospod doktor, bodite prepričani, da vas vši visoko cenimo . . . Po jutrišnjem priobčimo vašo sliko v jahalnem kostumu . . .

— Gospod urednik, zelo ljubezni ste, zelo ljubezni! Oprostite, če sem se nekoliko razburjal. V jahalnem kostumu, ali ne?

— Seveda, seveda! Opravičeno ste se razburjali . . .

— Takšni so vsi ti naši upravni svetniki, si je mislil ravnatelj. Saj ni naš podpredsednik nič pametnejši. Vedno me sprašuje, ne bodo prišli boljševiki tudi k nam in kaj bodo vse razlastili. Koliko bo smel vsakodobno imeti? Če mu bodo pustili vsaj mlin ob Savi in majhno vilo v hribih.

— Gospod predsednik, je dejal ravnatelj, saj se samo šalim. Le prestrašiti sem vas hotel . . .

— Predsednik se je zasmjal.

— Jasno, gospod ravnatelj, vi se samo šalite, saj sem si takoj mislil.

— Stavkati nameravajo, gospod predsednik.

— Stavkati? Vidite, tudi to možnost bi moral naši poslanci odpraviti!

— Nič se ne bojte, bomo tudi brez poslancev odpravili! Jim bomo tako korenito vrat zavili, da jih bo za vselej minila volja napovedovati nam boj.

— Ali jih bomo . . .

Gospod predsednik je kar mencial z rokami.

Vsek dan so prihajali kupi novih naročb in podjetje je moralo sprejeti nekoliko novih delavcev. Pri sprejemu novih delavcev so zelo previdno ravnali. O vsakem delavcu so se skrbno informirali. Najraje so sprejemali mlade kmečke fante.

Izbira ni bila težka, ker so se ponujali mnogoštevilni delavci za vsako ceno. Med drugimi je prišel petdeset let, oče petero dece, ves izgaran in izmognan.

— Zagaj se pišete?

— Kje ste bili do zdaj?

— V tovarni "Titanic".

— Zakaj ste odšli?

— Pravijo, da nimajo zame dela, pa sem delal pri njih trideset let; ko so drugi stavkali, sem jim vselej delal. Žrtvoval sem jim vse, zdaj pa sem moral na cesto.

— Javite se jutri.

Ravnatelj je pozval tovarno "Titanic".

— Halo, tukaj "Jugokons", kdo tam? . . . Klanjam se, gospod ravnatelj. Da . . . da . . . samo kratko informacijo. Danes se je javil pri meni neki Zagaj . . . Res je? Trideset let je delal? Pogostoma bolehal? Izostajal? Menite, da je simuliral? Simuliral torej? Majhna produktivna sila . . . seveda, seveda! Jasno! Najlepša hvala, gospod ravnatelj!

— Gospod Janša, povejte jutri Zagaj, da za zdaj ne rabimo nobenega delavca več. Sredi septembra se je zglašila pri ravnatelju delavska deputacija in je zahtevala, naj se delavcem povijejo mezde, da bodo urne dosegle višino urnin, ki so jih prejemali delavci pred 1. majem.

Ravnatelj je bil zelo ljubezni in je velel delavcem, naj sedejo ter jim ponudil cigarete.

— Vaše zahteve so razumljive, vendar pa nam bo spričo težkih gospodarskih razmer skoraj nemogoče ugoditi jim. V tej gospodarski krizi moramo vsej nekaj žrtvovati! Nejak mi, nekaj vi!

— Gospod ravnatelj, je spregovorila Marta, ne razumemo vas. Ali se ne zavedate, da so v tovarni delavke, ki prejemajo po 250 do 300 dinarjev na mesec? Ali veste, kaj to pomeni? Račun ni Bog ve, kako zamotan. Čisti dobiček, ki ga producira vsak posamezen delavec na dan, znaša okrog 150 dinarjev...

— Ne zname računati, kje ste pobrali te številke?

— Kje? V vaši bilanci, ki se mi niti ne zdi dočista verodostojna, ker mora biti vaš zaslužek znatno večji. Računajte sami in prišli boste do istega rezultata. Da nadaljujem: Od tega, samo s plačo delavca obremenjenega, dobička plačate posameznemu delavcu po 10 do največ 30 dinarjev na dan, če dela deset ur. To pomeni, da mu vrnete eno petino najstino ali v najboljšem primeru eno petino energije ali delovne sile, ki jo vložil v delo. Če bi ta zadeva imela nekoliko bolj vsakdanje obliče, bi se to imenovalo: tativna! Kako imenujemo žentlmana, ki v gozdu napade človeka, mu stopi z nogo na vrat, mu naperi cev samokresa na čelo ter mu s smehljajočim obrazom pravi:

— Ne, nikakor! Ne silim te! Če hočeš dati denar, daj, če nočeš, te bom ustrelil! Moj Bog, ali ni vseen, če umreš danes ali jutri? (Dalej prihodnjič.)

J. JERIČ DOBIL ODVEZO IN POKORO

Vse je povzročila tista ura,

tisti likof, ki ga je dal dnevnik Janeza Jeriča po radio.

"Naša mila materina beseda se bu čula do Atlantika — vsa slovenska sreca bodo jokala ginjenja"

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

— je pisal gospod urednik Jerič in narod se je udobno uvedel v naslonjač ter čakal likofa

A Jugoslav Weekly
Devoted to the Interest
of the Workers.

Official Organ of
Jugoslav Federation, S. P.

NO. 1176

Published Weekly at 3639 W. 26th St.

CHICAGO, ILL. MARCH 27th, 1930

Telephone: Rockwell 2864.

VOL. XXV.

A NEW WORLD

Harvard will have a new feather in its cap if the discovery of a new planet by astronomers at its Flagstaff, Arizona, observatory proves to be authentic.

A new feather was needed by Harvard. Considering the race discrimination in dormitory and the record of its president in the Sacco-Vanzetti case, some of us were of the opinion that it had not caught up with this world of ours, to say nothing of new worlds.

There is another new world now being discovered which Harvard has not yet seen, but which farther-sighted observers have. It is a new social world. It will be warless, and it will substitute co-operation for competition. It's much more important than the new trans-Neptunian planet, interesting as the latter is.—Milwaukee Leader.

EXPLOITING THE MISERY OF UNEMPLOYED

The demonstrations of unemployed which took place Thursday, March 6, in New York and in other cities, under the leadership of the Communist Party, have proved that anybody could exploit unemployment to advantage. The Communist Party has exploited unemployment for purpose of propaganda and publicity. The Progressive group of Senators have exploited the problem of unemployment for whatever is worth to them politically. Even the apostles of prosperity who had been denying the existence of any unemployment worthy of attention as long as they though they could get away with it, have now found a way of making the most of unemployment. That inexhaustible humorist of the federal government who acts the role of Secretary of Labor has come forth with this: there really are some three million unemployed workers or even more, but their number would have been double had it not been for the beneficent influence of the fact that Mr. Herbert Hoover is President of the United States. He does not say why this is so, but he presumably takes it for granted that everybody understands what he means. Unfortunately but few understand that the lambasting Secretary of Labor means nothing but cheap politics at the expense of millions of starving men, women, and children.—Advance.

CHARITY IS AN INCIDENT OF CAPITALISM

As we have said before, old age pensions are to be compared with the care of children, except that they are at the other end of the scale. Neither of them are charity. The child draws upon what he will eventually earn. The aged person draws upon what he did earn during his prime.

Charity is a feature of capitalism. There will not be any charity under Socialism, because there will be social justice and no one will need charity. But there will be old age pensions, and they will be larger than they are now.

The better conditions which will exist under Socialism, the avoidance of the nerve-racking sort of life that capitalism necessitates, and the universal preventive medical service, will undoubtedly lengthen life. Some say it is possible that men and women will be in their prime when they are a hundred years old. But, unless, science succeeds in abolishing death altogether, they will, some time or other, get to old to work much. They will therefore need old age pensions.

These pensions will not be charity then—and they are not charity now.

To be sure, Socialism will make it possible for all to save enough for old age—but why should they bother about that? It will be better to have part of their earnings paid to them in the proper installments in their later years. At least, that's what an insurance salesman told us—or was it 18 insurance salesmen? Only they didn't want the public to do it.—The Milwaukee Leader.

PIONEERS

Why is it that most of the good work in literature springs from the ranks of Socialism?

Because Socialists are fired by a living and growing ideal, and because they are conscious of and responsive to the cosmic currents of progress flowing through them, making them the heralds of the next step in social development and active pioneers of a new and happier civilization.—The Labor World.

Arbeiter-Zeitung

OUR AIM:
EDUCATION,
ORGANIZATION,
CO-OPERATIVE,
COMMONWEALTH

Westmoreland County News

March 16th a general membership meeting of the Westmoreland County local was held at Greensburg. Many new comrades and old timers were present and we were very pleased. Interesting speeches were given by H. K. Churns, councilman of Greensburg, Anton Zornik, of Herminie, Pa. Chas. Cunningham, H. Hufnagel, H. Echard, and S. H. Wilson. The time was well spent as it was pleasant to hear these comrades speak.

For the general election, the Socialist Party have a full ticket of which A. W. Zornik Jr., a Slovener youth and student of Carnegie Tech was nominated for State Senator. He attends our meetings quite frequently.

What is needed in our County is more of the younger element who will become active in the party and those who will to carry on the struggle of Socialism. I especially urge the youth of this vicinity to attend at least one of our meetings which are held on the third Sunday of each month at 2:30 in Columbia hall, on Otterman St. I've asked a certain young group to attend a Socialist meeting and their reply was: "We have too many other places to go." As long as people have this attitude there will be masters and slaves.

On April 2nd Miss Jessie Stephens, a representative of the British Labor Party will lecture at the Odd Fellows hall on Otterman St. All comrades and sympathizers of the Socialist Party in Westmoreland County are urged to bring their friends to hear Miss. Stephens on this occasion. A permit and protection has been secured from the Mayor of Greensburg for that evening. The admission is free.

THE WIDOW ROSINKA

Sunday March 30th at C. S. P. S. hall on 18th and May Sts. at 3 P. M. the dramatic Division of branch No. 1 JSF. will present "Vdova Rosinka" a comedy in 3 acts. In this play the audience will see a widow, Rosinka, very anxious to know who is calling on her young daughter beneath her window at night. Balantach, an old wanderer and one who can pick suitors for rich bachelors and widows with young men and women informs her that she should marry again; that he has a sweetheart for her. Rosinka becomes interested and Balantach explains that it's Janez Rozman whom she should marry. Janez is invited into the house and is shown great hospitality. Rosinka at once falls in love with him. He however pays no attention to this as his one main thought is Manica, her daughter. Rosinka finally makes an appointment with him for the next day, but he does not show up. Instead you will see him dancing, talking and laughing with Manica and Toncka at Rosinka's home. When the later returns and sees the situation, she becomes very jealous and angry. While Manica is ordered to do her daily chores, Janez leaves and Rosinka wonders how to get him to return. Quickly Balantach is sent after him.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

All the prayers of the Pope and his millions will not prevent Russia from closing its churches and spreading propaganda against religion. The world, that portion of it that is religious, is crying war on Russia, while the rest of them are admiring the steps undertaken by the Soviets. The Russians, as well as the rest of the working class throughout the world, needs schools rather than churches to teach them how to make a better living for the future rather than to revere idolatry of which they know nothing. And big business is right behind the Pope. But the world needs Russia's business. It is doubtful that they would attack her.

Friday night is meeting night for members of Club No. 1 J. S. F. at the SNPJ. Hall. Anton Garden will lecture on the Prospects of the reorganized United Mine Workers Union of America. Mr. Garden attended their convention in Springfield so he should be well versed to express the sentiment of the insurgent coal diggers.

If the weather shall be right we expect a big attendance this coming Sunday March 30 for our play. We are told that it is full of fun and laughter by the cast, and should prove to be popular with the folks. To make the crowd complete our readers should be there. Admission is 75 cents. C. S. P. S. Hall at 1126 W. 18th St. is the place.

A full attendance was on hand last Sunday afternoon at the Cook County Socialist membership meeting.

The state ticket was prepared and ways and means were discussed to raise sufficient money to carry on the work of the county. — Morris Hillquit, the brainy chairman of the N. E. C. spoke before a fair audience Wednesday and the comrades lunch ed with him Tuesday.

Club No. 1 J. S. F. will hold its annual May First Festivities at the S. N. P. J. Hall. A full program has been arranged and the attendance of the past celebrations is asked. — On Sunday, April 27th Sava will render its spring concert. An unusual array of music has been compiled for this occasion. At present indications point to the best concert Sava has ever held.

In New York City the Socialists with the Union officials to aid unemployment. They will seek to check the evil that has played havoc all over the U. S. with the workers. One of their main problems will be

to demand public construction to begin at once. Another shall be to force the inactive public officials out in the open and eventually out altogether. The 585 representatives also urged more employment agencies and care stations.

The Bureau of the Labor and Socialists International and the Executives of the International of Trade Unions urges the workers throughout the world to demand disarmament. If labor only would it could force the reduction. But labor isn't capable yet so the high hatted gentlemen have met for the past two months to try their hand at reducing navies. All we have heard to date, has been a few quarrels, many socials and the like.

The drys have so little argument and authentic facts for the Volstead law that they only cry that the law is not being enforced. They gladly take the credit for the prosperous America, but decline to know anything about the ten million out of work. They gladly take credit for the great abundance of income tax returns in spite of the cut in rates but fail to note the millions starving. The Literary Digest is canvassing the citizens on this question and to date the vote is about 3 to 1 against prohibition. It will be mighty hard to beat these fanatics, because they have their bird in their hand; they have helped to build great powerful, wealthy bootleggers, who pull strings to have their congressmen vote dry and drink wet.

This country's biggest gangster was recently released from the Philadelphia prison where he had served a year for gun toting. He is a Chicagoan and naturally came back here after his release. For two days the police could not find his whereabouts. He was supposed to be everywhere but in Chicago. He finally responded by meeting the big police heads to tell them that he wanted to be left alone, that he has done nothing but sold beer and whisky to those who wanted it and who paid good money for it. He specifically said that his dealings were with big men, so he was left free.

His First Name

"Jimmy," teacher asked, "who discovered America?"
"Ohio," Jimmy piped.
"No, Jimmy," said the teacher;
"Columbus discovered America."
"Yes, ma'am" said Jimmy, "Columbus was his first name."

THE SOCIALIST PARTY AT WORK

Max Winter's Tour

Word has just been received that Max Winter, former mayor of Vienna and now editor of the Arbeiter-Zeitung, will spend the first two weeks of August in his country. Winter has done magnificent work among the children in building up folk schools before there were any public schools. Since the Revolution he has built the children's organization, "Rote Fahnen". His visit will assist the drive the party is planning among recent German immigrants, many of whom were members of the German and Austrian socialist parties but have not become connected with the movement in this country.

Branches wanting to hear a lecture by Comrade Winter, who speaks only in German should communicate with the national office.

Illinois

The Jessie Stephen tour of a week in the coal fields of southern Illinois was much more successful than the one she made four years ago. A much better attendance was noticeable and more literature was sold.

Maryland

State secretary Neistadt notifies the national office that Maryland is starting to do its share of the drive for 30,000 new members in 1930. Already the increase is shown in stamp sales.

Michigan

Norman Thomas spoke over WJR in Detroit in answer to a Catholic priest who has been making vile attacks on Socialism. Results are already reported by Axel Londal, new state secretary, who has received subs for party papers and requests for literature.

Morris Hillquit spoke to a large crowd at the Hotel Wolverine Sunday the 16th, and to the student Round Table at the University of Michigan, Ann Arbor, the next day.

New York

The socialists have taken the lead in organizing the Emergency Committee on Unemployment which includes already the L. L. G. W. U., A. C. W. A., Painters, Workmen's circle, Fur Workers, Millinery Workers, and the United Hebrew trades. More than 1,000 delegates attended the initial conference called by the committee, March 19. They represented almost all the unions in the city. The purpose of the committee is to gather and disseminate authentic data and organize public opinion to force adequate relief measures.

Ohio

The Cleveland Yipsels are gaining members and increasing their activities greatly. They have just organized a Young Socialists chorus, and an economics class will be started the 21st. April will be devoted to a membership drive and special activities.

Party Protests Alien Registration Bill

Opposition to all three bills for the "voluntary" or compulsory registration of aliens now pending before congress is expressed by the Socialist Party in a statement issued by Clarence Senior executive secretary.

THE THIRD DEGREE

From a survey of cases taken on appeal to high courts in twenty-nine states, including Illinois, and in five federal districts, the Harvard Law Review concludes that the so-called third degree to force confessions from prisoners is used as a matter of course by police in most parts of the country. The journal points out that the practice, which sometimes takes the form of serious brutality contributes nothing toward repression of lawlessness. Indeed, it is worse than futile. In England, often cited as affording an example of remarkable success in the suppression of crime through effective police service, not a single instance of the use of third-degree methods was found in court records for twenty years.

Evidence procured by threats and force, if not discarded by the prosecution or excluded by the trial court, commonly results on appeal in reversal of convictions. Prisoners so mishandled in practically all cases are only suspect, not proved guilty of the offenses charged. Sometimes they not only are wrongfully accused but are persons of good character.

"The use of the third degree in many of its forms is a crime at common law", says the Harvard Law Review. Since the practice does not serve the ends of justice, but is in itself a violation of law and of human rights, it should not be tolerated in any circumstances. An investigation of lawless methods of law enforcement has been undertaken by a subcommittee of the federal law enforcement commission. It is to be hoped that the findings when made public will bring about abolition of that brutal and stupid institution, the third degree.—The Chicago Daily News.

POETIC JUSTICE

Public schools, colleges and universities are becoming increasingly interested in municipal ownership of utilities and public ownership of water sites and electric power. This is shown by the inquiries they make, the debates they stage and the lecturers they welcome.

This would have come to pass in the natural course of events but if it is partly repercussion from the infamous activities of the private power people in attempting to poison the school books and secretly hire professors to become private-power propagandists, it is poetic justice.

In other countries, the students and the professors are often at the forefront of social progress. They have been backward in this country. We are pleased with such signs as we discover indicating that they are becoming more progressive and aggressive.

Byrd's Escape From the Ice Pack Has Nothing on Us!

Luč resnice na napačna in zavedljiva ugotovila v zadnjem oglaševanju cigaret

KAR KAK DRUGI IZDELEVALEC izvoli reči o svojih cigaretah, ni naša stvar. Celo če se mu zdi potrebno napačno tolmačiti svoj izdelek ter pustiti napačne nazore glede njega, je še vedno njegova stvar, ne naša.

Če pa gre v svojem oglaševanju preko svojega produkta ter podaja napačna ugotovila ali zapušča zavedljive vtise glede drugih cigaret— potem je čas, da se pove resnico.

Pred kratkim se je neki izdelovalec cigaret poslužil sledečih ugotovil v svojih oglasih:

"Poseben tajen grelni proces odstranja iz (—) škodljive dražljivce in gnitje, ki je navzoče v cigaretah, delanih po starem načinu, kar povzroča zapeko in kašljanje.

"Ne vpraša se, kako dosti ali kako malo plačate za cigarete, vi zamorete izbirati samo med dvema glavnima razredoma in ne več kot dvema. V enem razredu je na bili jone cigarete izdelanih po starem načinu, v drugem razredu imate pa (—) praženo cigareto, produkt moderne znanosti, iz katere so bili odstranjeni vsi škodljivci potom posebnega tajnega procesa, ki je opisan v geslu 'It's Toasted'."

KO SO SE TA UGOTOVILA prvič pojavila, smo domnevali, da so slučajen dogodek v izdelovalčevem oglaševanju ter da nimajo nameravane in premisljene politike. Po par takih ugotovilih je opustil to obliko oglaševanja. Nadaljnja ugotovila, ki se jih je poslužil v oglaševanju so pa vzbudila pozornost zvezne trgovske komisije glede njihove resničnosti.

Posledica tega je bila, da mu je zvezna trgovska komisija naročila, naj preneha uporabljati v svojem oglaševanju napačna pričevanja nekadilčev, češ, da ostanejo vitki, ako kade njegovo vrsto cigaret. Nadalje mu je bilo naročeno, naj se preneha posluževati napačnih ugotovil, posebno pa dokazov, da lahko ostanejo vitki vsi, ki kade to vrsto cigaret. Nato se je zopet začel posluževati zgoraj navedenih oziroma podobnih ugotovil.

CE SE LJUBI KAKEMU IZDELOVALCU izjaviti, da vsebuje tobak, ki se ga poslužuje, "škodljive dražljivce in gnile snovi, ki so škodljive grlu" ter potem pravi, da so te stvari odstranjene potom procesa gretja, je to njegova stvar. Če pa skuša ustvariti dojem, da se pri izdelovanju cigaret v splošnem poslužujejo takega tobaka kot ga opisuje, nasprotujemo temu poskušenemu napadu na industrijo.

Mi se nismo pri naših cigaretah nikdar posluževali takega tobaka, ki bi ga lahko opisali, da vsebuje "škodljive dražljivce in gnitje" in se nam zdi, da se ga tudi drugi izdelovalci ne poslužujejo.

Če hoče izdelovalec oglaševati proces gretja, ki ga imenuje praženje, ali karkoli že, ima vso pravico za to. Toda če dela kaj takega, skuša ustvariti dojem, da je on edini izdelovalec cigaret, ki preparira tobak z vročino, je zopet treba povedati resnico.

OBJAVLJANJE napačnih ugotovil ni večje potvarjanje resnice kot ustvariti nazaranje, da je segrevanje tobaka izključen proces kakega posameznega izdelovalca.

Dejstvo je, da je segrevanje v izdelovanju tobaka najbolj običajno in da je to splošno uveljavljena metoda v industriji. To je že dolgo temeljni običaj.

Segrevanja se poslužujemo v njega najbolj modernih in znanstvenih načinih, tako v pravljjanju in izdelovanju milega, izržitega, zrelega tobaka, ki donaša naravno dobroto v CAMELS.

Prva CAMEL cigareta, ki je bila kdaj napravljena, je bila napravljena potom procesa segrevanja. Vsaka izmed bilijonov CAMELS je bila napravljena potom segrevanja. Mi se zanesemo na vročino do meja njenih možnosti, da napravimo naš dober tobak boljši. To pa ne more poboljšati slabega tobaka.

PA NAJ IZDELOVALEC, ki hoče kaj govoriti v javnosti, dodene pripravo k svojim strojem za segrevanje, s pomočjo katere bo vlovil, kondenziral in spravil v steklenice pare, ki se pri tem nabirajo, ima to na izboljšanje tobaka baš tak vpliv, kot če bi ujeli in spravili v steklenice pare, prihajajoče iz vašega lonca za čaj ter hoteli s tem izboljšati čaj v loncu.

Naša vrsta, CAMEL, neprestano raste, navzlic temu se nam pa zdi vredno popraviti ta dalekosežna napačna ugotovila ali dojme glede cigaretne industrije.

R. J. Reynolds Tobacco Company
Izdelovalci CAMEL cigaret